

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pesta
Iuni
16/28
decembrie.

Va esi în ffa-care do-
mineca, cu portrete si
alte ilustratiuni.
In ffa-care anu pre-
numarantii capeta două
tablouri pompóse.

Pretiuu pentru Austria
pe jan. — jun. 4 fl. pentru ta-
blou 80 cr

Pentru Romania
pe jan. — jun. unu galbenu,
pentru tablou trei sfanti.

Nr.
44.

Cancelar'ia redactiunii
Strata lui Leopoldu Nr. 4,
unde sunt
a se adresá mauseriptele si
banii de prenumaratiune.

Prenumeratiunile se
potu face la tóte pos-
tele.
Pentru Romania in
librar'ia dloru Sococu
et.comp. in Bucuresci.

Anulu
IV
1868.

Cine au fostu Dacii?

(O lectura publica in salonulu Ateneului Romanu)

(Fine).

Asié dara, doin'a séu dain'a nóstra noi amu luat'o dela litvani, si fiindu câ romanii n'au avutu nici odata a face cu Litvani'a moderna, nici Litvani'a moderna cu romanii, apoi e necesaru ca litvanii sè fia posteritatea daciloru. In adevèru acést'a consecintia e cu atâtu mai justa, cu câtu dacii au fostu unulu din popórele cele mai poetice ale anticítâti. Istoriceulu grecescu Teopompu, care a traitu in tempulu lui Alesandru celu mare, ne spune, câ dacii nu mergeau nici chiaru in ambasada fara a cantá: „*ἔσται κιδάρας ἔχοντες καὶ κιδαρίζοντες τὰς ἐπιχρηματίας πνιόνται.*“ Din filosof'ia istoriei se scie, domniloru, câ femeile au servitu totu-de un'a ca unu nodu de legatura între elementulu cuceritoriu si elementulu cuceritu. Asié a fostu in Americ'a cucerita de spanioli, in Angli'a cucerita de normandi, in Siberi'a cucerita de muscali; asié este chiaru astadi in Algeri'a, cucerita de francesi. Asié a fostu in Spani'a dupa ce devenise provincia romana, despre care Titu-Liviu dice, câ populatiunea se immultiá din ostasi romani si femei barbare: „*ex militibus romanis et ex hispanis mulieribus;*“ éra prin urmare n'a potutu a nu fi totu asié si in Daci'a. Pe candu

barbatúlu se lupta, pere, séu se espatriéza, femeia, fiintia slaba si simpatica, oftéza si se supune. E naturalu dara, câ femeile dace, devenindu nevestele colonistiloru si legionariloru romani, transmisera copiiloru odata cu laptele simtiementulu acelei gingasie doine, de care ostasiu lui Traianu, poporu sumbru si prosaicu nu avusese inainte nici o idea. Traditiunea despre curtea, ce o faceau romanii femeiloru dace, s'a conservatu pana astadi chiaru in acést'a poesi'a nóstra natiunala, pe care o datorimu aliantiei romaniloru cu dacii. Balad'a „Erculénu“ despre care observa insu-si D. Alesandri câ este din epoc'a romaniloru, acést'a balada ni povestesece, cum unu capitanu Erculu-Erculénu s'a opritu pe malulu Cernei. apa cunoscuta sub acestu nume deja in inscriptiunile romane, si canta :

Cerno limpedie!
Stái de-mi spune mie.
Despre trei surori
Ce-au plecatu la flori.
Sor'a cea mai mare
S'a dusu catra mare,
Pe Dunare 'n josu
La unu plaiu frumosu;
Sor'a cea medîna
S'a dusu din gradina
Peste nóue munti
In codrii carunti;
Sor'a cea mai mica

Si mai selbatica
Plange colo'n stanca
La umbr'a adunca.

Apoi urméza, câ mandrulu capitanu si-a rapeditu calulu pana la misterios'a stanca, unde se ascundea fét'a cea selbatica si-i dîse.

Sê n'ai nici o frica
Féta selbatica
Câ te-oiu luá'n bratia
Si tu mi- i da viétia;
Si te-oiu coperi
Si mi-te-oiu ferí
De ventu si de sóre
Cu o sarutare . . .

Balad'a se finesce cu aceea, câ serman'a féta se gandesc si se induplica, cu conditiune inse, ca Erculu-Erculénu s'o iee de socia. Aceste scene de femei fuginde pana la Dunare, peste nóue munti si in pescerile stanciloru, se raporta neaperatu la epoc'a cuceririi Daciei . . .

Or'a fiindu inaintata, me vedu silitu a pune capetu acestoru investigatiuni, marginindu-me, dreptu conclusiune, de a ve propune, domniloru inca câte-va puncturi mai secundare, asupra câror'a ve lasu a medita D. vostra insi-ve deca numai am reusítu cum-va, precum mi-a fostu intentiunea de a ve inspirá gustulu si interesulu, de a cerceta adeverat'a origine a daciloru.

Voiu fi scurtu si chiaru laconicu in enumerarea acestoru puncturi, a cârora aprofundare va poté procurá altora materia unui volumu intregu.

1. Aprópe tóte localitátile din Dacia se finiau prin „dava“ : Argidava, Suzidava, Netindava, Carsidava etc. Ei, bine, in Litvini'a actuala ne intimpina de asemenea pana astadi fluviulu *Vindava*, provinci'a *Sudavia* etc : ba chiar' insu-si numele nationalu *Letava* se pare a implicá in sine acést'a finala.

2. O proprietate distinctiva a limbei litvane este lips'a sonului *f*, pe care noi nu lu gasimu egalmente neci intr'unulu din numele personale séu locale dacice, pe câte ni le au conservatu fantanele antice, sciindu-se in modulu celu mai positivu, câ elu lipsiá nu mai putínu in limb'a vechiloru macedoni, esíti din aceea-si familia tracica ca si dacii, si cari dîceau *Bilipu* in locu de *Filipu*, dupa cum a demonstrat'o ilustrulu Carolu Otfried Müller.

3. Inca in evulu mediu litvanii erau cunoscuti sub numele de *Geti*, sub care ne aparú dacii in autorii clasici ai Eladei. Astufeliu, bunára Cadlubes, cronicariulu polonu din secolulu XII., dîce: „Sunt autem Pollexiani Getharum vel Prussorum genus,“ é' vechiulu comentatoru adange la margine: „Getae dicuntur omnes Lithuani.“

4. Ce óre insemnéza in limb'a romana antic'a espresiunea „lit'a cea spurcata,“ déca nu o reminiscintia a lupteloru primitive intre romani si daci? câ-ci, sê se observe bine, câ acestu terminu existe nu numai la moldoveni, ci chiaru la munteni, cari nu avusesera nici odata celu mai micu contactu cu litvanii moderni, si apoi in tempii mai noui romanii n'au formatu nici unu epitetu de acésta natura pentru poloni, pentru unguri, pentru cazaci, pentru turci, pentru tataru, ceea ce demonstra, prin urmare, o origine cu multu mai antica . . .

Dar me oprescu aci, teméndu-me ca sê nu obosescu eu insu-mi de obos él'a d-vóstra!..

B. P. Hajdeu.

La sperantia.

, sperantia'nsielatória
Pentru ce m'ai amagitu,
Nu me lingusieai tu óre
C'unu viitoriu fericitu ?

Óre aste triste díle
Mai amare potú a fi,
Si pe ale vietii file
Eu totu laeremi voiu gasi ?

O, cu câta 'ntunecime
Viitoriu-mi invelesci,
Si vai eu nu am pe nime
Sotia la doreri sufletesci.

Vise dulci de fericire
Unde sunteti, ati peritu,
Pe care ca naluc're
Palpitanda v'am primitu ?

A fugitu aceea radia,
Ce odata o zariam,
Nimicu nu-mi mai luminéza
Nici unu faru in cale n'am.

Ori ce drumu eu voiu alege,
Vediu prepastii de 'ngrozitu ;
Dupa destinu caut'a merge,
Fia elu câtu de cumplitu.

A noptii velu fara stele
Odihn'a nu mi-a rapitu ?
Gemu, dar dorerile mele
Moru in sufletu-mi sdrobotu.

Bucuri'a pentru mine
Nu e scrisa pe pamentu ;
De ce mórtea nu mai vine,
Sê me scape in momentu ?

(1859.)

Julia Hajdeu.

Diplomati turcesci.

(cu ilustrațiune pe pagin'a 519.)

Atentiunea Europei este asta-di indreptata spre resaritu; cu Turci'a se ocupa toti diplomatii si omenii de statu a intregului continentu. Este de comunu cunoscutu, câ institutiunile interne ale Turciei diferescu intru tôte de cele ale statelor crestine, in care civilisatiunea seculului presinte a prinsu redeceini adunci. In Turci'a din contra, inca si asta-di se observa regulativele impuse de Alcoranu, cu cea mai mare strictetia.

De câtu-va tempu încôce, se vorbesc foarte multu de ôre cari reforme radicali, cari sê fia in stare a aduce in armonia imperiulu otomanu, cu civilisatiunea celoru-alalte state europene. Nu trebue sê ni incungiure atentiunea nicî impregiurarea, câ Turci'a acuma de curundu (6 dec.) a tramisu Greciei unu ultimatu, carele fiindu respinsu, a pusu in flacara aceste doue state; ce va sê resulte din lupt'a acést'a, ce se vede a fi cu deosebire din partea Greciei apriga, ni va aretá viitoriulu celu mai de aprôpe. Atât'a inse potemu insemná, câ sôrtea Turciei asta-di este depusa in manele diplomatiloru ei, a caroru portrete si biografie avemu onóre ale pune inaintea cetitoriloru nostri.

I.

Primulu barbatu in Turci'a asta-di in totu casulu este Aali-Pasi'a.

Dinsulu si-a inceputu carier'a sa publica in anulu 1830, sub domnirea parintelui sultanului de acum, Mahmudu II. in mediloculu unoru impregiurâri foarte grele pentru Turci'a: ea a trebuitu sê supôrte (1826) gravele urmâri ale desfiintiarei ianiceriloru si cele ale primei interveniri comune a poteriloru europene (1827); acést'a numai asié a potutu fi posibila, déca va rumpe pentru totu déun'a eu politic'a vechia traditiunala si va primí elemintele generale de civilisatiune. Resid-Pasi'a a fostu primulu, carele a pronunciatu in Turci'a ideele de civilisatiune, elu a fostu totu odata si patronulu tenerului Aali, carele cunoscandu tôte limbele apusene, a inaintatu foarte rapede in oficiulu seu (la ministeriulu de esterne). La anulu 1834 a fostu numitu secretariu alu doile la ambasadur'a de Vien'a; éra in 1838 a fostu tramisu langa Resid, la Paris si la Londr'a. Preste trei ani deveni ambasaduru pentru Angli'a, inse inainte de ce ar'fi caletoritu la postulu seu, s'a dusu la St. Petrabourg, ca sê se faca cunoscutu si cu diplomatia rusésca.

La 1846 a ocupatu Aali portfoiulu afaceriloru esterne, si ca atare i-s'a datu oca siune a-si desvoltá tóta energi'a facia cu Franci'a. In anulu 1850, in urm'a unei certe nereconciliabile, ce s'a escatu intre Resid (marele veziru) si intre cumnatulu sultanului Mehemetu-Aali, dinsulu a infiintiatu o partita noua, carea inse erá mai aprôpe de a lui Resid. Estu modu in 1852 ocupa primulu rangulu alu imperiului, fiindu numitu mare-veziru, adeca ministru-presidinte.

Aali la 1852 numai patru luni a tienutu portfoiulu de primu-ministru; intrigele rusesci lu-silira sê-si dee demisiunea. Peste câtu-va tempu inse lu-vedemu ca representante alu Turciei, la conferentia din Vien'a. — La 1855 éra-si reocupá portfoiulu de mare-veziru, si ca atare a participatu la inchiarea pâcii in Paris. Abié a voit, sê suscria tratatele de la 1856, dîcandu, câ este crima a pune politic'a otomana in menea, poteriloru apusene.

Retornendu-se in Turci'a si-depuse mandatulu si se retrase in viétia privata. La 1858 inse in lu'a lui ian. dupa mórtea lui Resid, ocupá de nou portfoiulu de mare-veziru. De atunci si pana asta-di pe Aali lu-vedemu neintreruptu in fruntea afaceriloru otomane, si numai lui Fuad-pasi'a i-concede candu si candu a duce rol'a principala.

Ce atinge statur'a lui Aali e micu si neconsiderabilu, singuru ochii cej negri si scilpiciosi dovedescu, câ are multa inteligintia. Perulu, carele acum incepe a incarunti, corespunde pe deplinu cu etatea lui (53 de ani.) Pe langa tôte câ a portata oficie multe, inca si pana asta-di a remasu tótu seracu.

II.

Loculu alu doile in totu casulu i-compete lui Fuad-pasia. Despre acést'a ar fi de ajunsu sê dîcemu numai atât'a, câ dinsulu este unu ministru de mod'a européna, elu este inca si mai multu; câ-ci in dinsulu se afla concentrate sciintiele diplomatice, civilisatiunea apuséna, dexteritatea si astuti'a, impreuna cu demnitatea orientala. Elu intr'o singura persóna este diplomat, scriioriu, generalu, medicu, poetu, marinariu si conversatoriu int'unu modu atagatori neasemenaveru.

Mai antâiu, in etate de siette-spre dicce ani, a studiatu medicin'a in scóla turcésca, unde terminandu-si cursulu, fu numitu medicu, in calitate de admiralu, si ca atare a participatu la espeditiunea de la Tripolis. Dupa

acést'a a pusu doctori'a la o parte si a pasítu pe carier'a politica.

La analu 1840 a caletoritu la Londr'a in calitate de secretariu primariu langa ambasadorulu Sechib-Efendi. Aici i-succese a trage asupra sa atentiunea lordului Palmerston. Mai tardîu, in 1843, in etate de 28 de ani, in urm'a demandarii sultanului a mersu in Spani'a si Portugali'a, pentru a duce felicitârile indatinete, la ocaziunea pasîrei regineloru pe tron. Aceste dóue cabinete acuma au auditu pentru prim'a óra, vr'unu solu turcescu, carele sê scia vorbí cu fluiditate limbele apusene.

Intornandu-se de aici, guvernulu la tote afacerile mai grave a avutu trebuintia de serviciele lui Fuad.

In 1853 deveni ministru de externe dar fiindu cá nu-i prea placea de politic'a lui Aali (marele veziru) si-depuse portfoiulu, inse mai tardîu éra-lu vedemu pe terenulu politicu (1855) candu prin introducerea telegrafului si a turnurilor luminatorie, si-facù numele nemoritoriu.

Morindu Resid, Aali apucà in mane tóta poterea, din carea inse si Fuad facea parte; la 1862 Fuad ocupà loculu lui Aali, de mare-veziru, inse in 1865 éra si-schimbara rolele, si de atunci pana in momentul de facia Aali tiene portfoiulu de mare-veziru, éra Fuad cel'a alu afaceriloru esterne.

Pre câtu este de blandu si de ingrigiatu Aali, pre atâtu de audace este Fuad. Notele loru diplomatice inca sunt de ajunsu pentru a-i poté carakterisá pre acesti doi matadori ai Turciei si asié dîcandu ai Orientului.

Suveniri de caletoria.

XV.

(Ceru cuventu, — ce audii pentru prima óra in senatu — siedinti'a suspinsa, — sal'a, — Nicolae Jonescu, — Costaforu, — generalulu Telu, — desbaterile, — Ioanu Brateanu.)

Ceru cuventu in cestiune de regulamentu!

Am sê vorbescu despre senatulu Romaniei. Si déca vorbescu despre acestu factoru alu legislatiunii romane, sê-mi permiteti, cá incepui notiiele mele de suvenire cu primele cuvinte, cari le audfi in frumós'a sala a universtâtii, unde senatulu tiene siedintiele sale.

Érá la dóue óre dupa miédia-di candu intrai in senatu. Sal'a frumós'a, arangiata cu gustu, betranii senatori, si publiculu numerosu mi-facura o impresiune plaenta. Ocupai locu pe tribun'a

diuaristiloru, éra sociulu meu se asiedià pe tribun'a dameloru, câ-ci din intemplantare neci o dama nu éra de fatia.

Siedinti'a chiar érá suspinsa pe câte-va minute. In scaunulu presidialu nu siedea nimene. Ministrii si senatorii conversau. Publiculu criticá vorbirile audíte. Stenografii pausau si diuaristii me'ntrebau de fericirea — romaniloru din imperiulu austriacu.

Intr'aceste presiedintele se urcà la loculu seu. Clopotietulu sunà. Ministri si senatorii si-ocupara locurile, — ér publiculu acceptá cu nerabdare continuarea discusiunii.

Atentiunea mea o atrase mai antâiu presiedintele. Unu barbatu in etatea cea mai buna, naltu, subtîre si cu o expresiune marcata.

— Nu scii cine e acest'a? — intrebà sociulu meu.

— Stefanu Golesecu. — i respunsei.

— De unde lu-cunosci?

— Eu nu l'am vediutu neci odata, dar totusi lu-cunosc bine din — tabloulu „Familiei“.

Si intru adevèru érá elu.

Langa presiedinte de ambele parti siedeau secretarii. Inaintea scaunului presidialu érá tribun'a oratoriloru. In stang'a banc'a ministriloru, — in drépt'a a episcopiloru. In midilocolu salei ocupau locu stenografii. Éra fatia cu presiedintele erau bancele senatoriloru.

Abié se redeschise siedinti'a, candu in banc'a cea mai de pe urma se aredicà o figura de talia midilocia, cu fatia rotunda, si cu o expresiune sarcastica adresandu-se catra presiedinte, dîce:

— Ceru cuventu in cestiune de regulamentu!

Cine e omulu acest'a? — intrebai de vecinulu meu.

— Nicolae Jonescu, — mi-se respunse, — membru alu societâti academice romane, profesorulu la Jasi, si unulu dintre capii opositiunii.

Profesorulu si totu-odata opositiunalu! Frumós'a independintia de caracteru politicu! Dar sê vina dní'a lui la noi, si in calitatea sa de profesorulu sê faca opositiune guvernului si-apoi va avé ocaziune a se convinge, câta libertate este in — Romaní'a!

Si Nicolae Jonescu incepù sê vorbésca.

Cu politic'a dsale n'am de-a face nimica. Abstragandu dara de la acést'a consideratiune, lu-voiu apretîá numai ca pe oratorulu.

Dlu Nicolae Jonescu e de 35 - 40 de ani, ve sê dîca in etatea cea mai vigurós'a, are vóce sonóra si flesibila, scie limb'a sa perfeptu, posiede unu talentu considerabilu, — deci are tóte calitâtile principale ale unui oratorulu mare.

Cu toate aceste inse dinsulu nu e unu oratoru mare.

Vorbesc frumosu, expresiunile sale sunt elegante; discursurile sale elocinte te farmeca si te petrundu; spiritulu seu viu, si sarcasmu-i muscatoriu, dispune de multe sagete veninoase, — cu toate aceste inse dinsulu nu e unu oratoru mare.

Pentru ce?

Pentru ca i lipsesc calitatea, ce caracterisédia pe oratorii cei mari. Nu posiede acelu secretu, de a dice multu prin cuvinte pucine, — ci din contra dice pucinu prin vorbe multe.

ca in vorbirile lui Costaforu este mai multa medua. Are mai pucine frase frumoase, dar in fondu dice mai multu.

Candu ar fi trebuintia de unu oratoru, carele se insufletiesca spiritele amortite, se entusiasmedie pe cei infricati si se irite sangele in vene pana la esaltare: asiu dice se vorbeasca Nicolae Jonescu!

Candu inse sabi'a s'a pusu éراسي in téca, si pacea are se reverse binefacerile sale a supratierii: asiu tramite in adunare pe Costaforu, ca se critice faptele guvernului.

FUAD-PASIA.

AALI PASIA.

Oratori'a lui Nicolae Jonescu se pote asemená cu acelu riu, care porta vapore mai mici, dar neci odata nu aduce atari corabie mai grandioase.

Dinsulu e unu ritoru, inse nu oratoru, celu pucinu oratoru mare nu.

Nu departe de dinsulu, tota in banc'a cea mai de pe urma, dar in drépt'a, siede o alta celebritate a senatului si a parlamentului romanu, adeca Costaforu.

Mai betranu decatu Nicolae Jonescu, Costaforu are unu trecutulu politicu mai lungu si mai bogatu, prin urmare a avutu si ocaziuni mai multe si tempu mai indelungatu pentru dezvoltarea talentului seu. E usioru de princeputu dara,

Dar cine este acelu barbatu colo in banc'a episcopiloru? Pare a fi purure iritatu, tota fiinti'a i tremura. Ochii lui arunca sagete, si cuvintele-i versa fulgere a supra ministriloru.

Acel'a e generariulu Telu.

Unu personagiu pre interesantu acest'a. Oratoru nu e. Dar se pote, ca in sciintiele militare escelédia. Nu sciú. In senatu e celu mai aprigu opositiunulu. Opositiunea dsale merge pan' acolo, incatu neci ministrului nu-i dice „domnule“. Vorbesc a dese cri, dar finesce iute. O caracteristica pre buna.

Acesti trei senatori vorbira in siedinti'a prima la care asistai si eu.

Intr'aceste eu studiam cursulu desbateri-

loru. Limbajulu, de care se serviau oratorii in cuventările lor, făcù a supra mea o impresiune remarcabila. Nu întielegu partea gramaticala, ci poterea cuvintelor. Multe expresiuni mi-pareau pré aspre, si unele chiar violente. Dar un'a observai cu placere, că oratorii se asculta cu atentiune. Unele intrerumperi singuratice se faceau, dar neci odata sgomotu generalu nu molestă pe vorbitori.

Ascultam cu placere pe oratorii romani, că-ci acést'a fu diu'a in care pentru prima-óra pasfi pragulu parlamentului romanu, alu unui corpu legislativu in care se vorbesce — romanesce.

Privirile mele cadeau a supra barbatiloru meniti pentru crearea destineloru Romaniei, si simtiam o nespusa fericire aflandu-me intr'o sala cu acelu barbatu pe carele inimicii natiunii nòstre lu-cârtira atât de violentu, dar pentru care totu romanulu adevratu pastreza o stima si admiratiune patriotica.

Intielegu pe dlu Ioanu Brateanu, pe atunce ministru de finantie si alu afaceriloru interne.

In fine se scolà dinsulu si incepù se vorbesca.

Ce sê dîcu despre oratoriia lui? Cum sê vi-o descriu? De unde sê gasescu cuvinte, ca sê vi potu infatîsiă macaru o slaba oglinda a talentului seu oratoricu?

Caletoritu-ati vr' odata pe mare, si in midiloculu furtunei, candu valurile batute de venturi viforose aruncau corabi'a acusi spre nori, acusi o isbiau in adancu, in midiloculu acestei iritatiunii grozave, candu pe fetiele tuturoru caletoriloru se asiedia fric'a panica, vediutu-ati pe capitanulu dibaciu, standu cu sange rece, si delaturandu tôte obstacolele periculose?

Astfelu e oratori'a lui Ioanu Brateanu.

Asculta cu atentiune tôte atacările, ascépta cu sange rece finitulu, nu-lu alteréza neci chiar expresiunile cele mai violente, celu multu suride la audiulu lor, apoi si-face notitiile, si in urma se scóla si vorbesce, si in scurtu nimicesce tôte argumintele adversariloru, precum resfira radi'a sórelui norii.

La inceputu vorbesce mai linu, mai incetu, intocmai ca plói'a binefacatória ce începe a picurá, dar nu peste multu devine torentu; asemenea si oratori'a lui Brateanu se desvólta din ce in ce mai multu; vócea lui devine din minutu in minutu mai sonóra, si argumintele sale — asemenea torintelui — nimicescu tôte acúsările ce i stau in cale. Nu-lu conturba nimica, neci aplausele, neci intrerumperile, ci respunde la ele cu o genialitate caracteristica oratoriloru mari.

Intr'aceste ascultatorii farmecati aplauda cu entusiasm, si argumentarile adversariloru sunt restornate, si marele oratoru se asiédia cu surisu pe budie.

Erá dupa miédiadi la cinci óre, candu siedinti'a se radicà. Esîramu toti si eu adusei cu mine o suvenire pretiósă din senatulu Romaniei.

Regretu, că nu potu sê vorbescu de astadata si despre camera. Pe acelu tempu camer'a nu potea sê tiena siedintie, că-ci nu erá completa, astfelu apoi pe dealulu Mitropoliei nu vediui altu-ceva, decātu numai frumós'a localitate, unde camer'a tienc siedintiele sale.

Iosifu Vulcanu.

Numerulu romaniloru

in Transilvan'a si in Ungari'a dupa datele statistice ale lui Alessiu Fényes.

Numerulu romaniloru din Transilvania, si din Ungari'a e mai mare, de câtu cum se pune acela, in opulu edatu sub acestu titulu: Nationalitățile remnului Ungariei, si numerulu acestora dupa comitate, si cercuri; de Alessiu Fényes. Pesta 1867. („Magyar birodalom nemzetiségei, és ezek száma vármegyék, és járások szerint; Fényes Elek m. akad. r. tagtól.“)

In acestu opu in Ungari'a si in Transilvania la pagin'a 19. se punu urmatóriele jurisdicțiuni cu maiortiate romana:

- a) Comitatulu Temesiului cù 314,163.
- b) Comitatulu Aradului cu 254,314.
- c) Comitatulu Carasiului cu 226,796.
- d) Comitatulu Albei de giosu cu 203.400.
- e) Comitatulu Huniadórei cu 172,839.
- f) Comitatulu Cosioenei cu 166,151.
- g) Comitatulu Turdei cu 135,227.
- h) Comitatulu Solnocului din laintru cu 119,208.
- i) Comitatulu Dabâciei cu 98,569.
- h) Scaunulu Sibiului cu 88,151.
- l) Districtulu Fagarasiului cu 82.025.
- m) Comitatulu Cetatei de balta cu 79,621.
- n) Comitatulu Zarandului cu 47,413.
- o) Districtulu Nasaudului cu 42,099.
- p) Districtulu Cetatei de Peatra cu 40,314.
- z) Scaunulu Orastiei cu 20,961.
- s) Scaunulu Sebesiului cu 17,593.
- t) Scaunulu Mercurei cu 15,074.
- u) Scaunulu Noerigului cu 11,457.

Orasie cu majoritate romana la pagin'a 22. se punu aceste:

- a) Lugosiulu cu 8 373.
- b) Resinariulu cu 6012.

- c) Sebesiulu cu 5083.
- d) Zlatna cu 5451.
- e) Visocna cu 3926.
- f) Abrudulu cu 3798.
- g) Radna cu 2399.
- h) Nasaudulu cu 1532.
- i) Orlatulu cu 1649.
- k) Hatiegulu cu 1522.

La pagin'a 32. — 51. numerulu romaniloru in Ungaria se pune precum urméza:

- a) in Comitatulu Aradului la 171,607.
- b) in Comitatulu Bechesiului la 13,378.
- c) in Comitatulu Bihorului 203,035.
- d) in Comitatulu Cenadului la 9950.
- e) in Comitatulu Chioarului la 35,186.
- f) in Comitatulu Crasnei la 22.007.
- g) in Comitatulu Maramuresiului la 53,329.
- h) in Comitatulu Carasiului la 180,017.
- i) in Comitatulu Satmarului la 65,008.
- k) in Comitatulu Solnocului de midilöcu la 55,452.

- l) in Comitatulu Temesiului la 156,346.
  - m) in Comitatulu Torontalului la 35,697.
  - n) in Comitatulu Ugocei la 5757.
  - o) in Comitatulu Zarandului la 44,925.
- asié preste totu se punu in Ungaria: 1.051,076.

In confinele Militare numerulu romaniloru la pagina 79 — 71 se pune:

- in Regimentulu banaticu romanu la 72,166.
  - in Regimentulu banaticu serbescu la 31,130.
  - in Besiric'a alba la 1119.
- si asié in confinele militare unguresci peste totu se punu: 104,415.

Numerulu Romaniloru la pag: 62,

in Ardealu se pune in urmatoriulu modu:

- a) in Comitatulu Solnocului din Iaintru 93,052.
  - b) in Comitat. Dabâcei la 76.140.
  - c) in Comitat. Turdei la 91,416.
  - d) in Comitat. Cosiocnei la 106,751.
  - e) in Comitat. Albei de giosu la 173,314.
  - f) in Comitat. Hunedórei la 163,031.
  - g) in Comitat, Cetatei de balta la 49,900.
  - h) in Comitat. Albei superioare la 23,579.
  - i) in Districtulu Fagarasiului la 77,482.
- in Transilvania preste totu dara in comitate se punu 853,665.

In scaunele sasesci la pag. 66.

numerulu Romaniloru se pune:

- a) in scaunulu Orastiei 17,236.
- b) in scaunulu Sibiiului la 58,932.

- c) in scaunulu Sebesiului la 13,723.
- d) in scaunulu Mercurei la 11,612.
- e) in scaunulu Mediasului la 15,070.
- f) in scaunulu Sincului mare la 10,373.
- g) in scaunulu Nocrigului la 7,653.
- h) in scaunulu Sigisiórei la 8,432.
- i) in scaunulu Rupei (Cohalmului) la 8,987.

k) in Districtulu Bistriticei la 3180.

l) in Districtulu Nasaudului la 41,221.

m) in District. Brasiovului 36,000.

peste totu im pamentulu asescu in Transilvania numerulu Romaniloru se pune la 232,419.

Im pamentulu secuiescu in scaunulu Ariesiului numerulu Romaniloru la pag. 70.

se pune la 5688 de Romani si peste totu in tota

Transilvani'a se pune numerulu Romaniloru la 1,091,772 de Romani (pagina 70.)

éra in generalu in remnulu Ungariei in Transilvania, in confinele militare unguresci banatice, si in Ungaria se punu 2,247,263. (pag. 71.)

Acum, déca dupa premiterea acestoru date statistice referitórie la numerositatea Romaniloru din Ungaria, si Transilvania vomu luá in consideratiune urmatórele observari:

a) cá in opulu lui Alessiu Fényes edatu in 1867. despre nationalitatile remnului Ungariei numai numerulu romaniloru din scaunulu Ariesiului (din pamentulu secuiescu numitu) s'au in semnatu, éra cei-a lalti romani in numeru in semnatu aflatori in cele lalte scaune secuiesci (precum in scaunulu Muresiului, Odorheiului s. a.) séu nici de câtu nu s'a luat in consideratiune séu s'au pusu in numerulu magiariloru;

b) cá in opulu memoratu o suma insemnata de Romani din Ungari'a si din Transilvania Alessiu Fényes o cuprinde in numerulu Greciloru, si Cintiariiloru, carii nu suntu Greci, ci Romani precum insu-si Alessiu Fényes in statistic'a imperiului austriacu edata la 1864. recunosce la pagin'a 43.

c) cá numerulu totalu alu romaniloru in Ungari'a si Transilvania in statistic'a imperiului austriacu edatu in 1867 de Joanu Hunfalvi la pag, 8 se pune la 2,416,874; fara de a mai recurge la alte date statistice referitórie la numerulu romaniloru din Ungari'a, si Transilvani'a, si fara de a mai aretá speceialminte datele cele defectuóse, ce se afla in opulu memoratu in privinti'a numerositatei romaniloru din comitate, si din orasie, de unde ne potemu convinge cumca numerulu romaniloru trebue sê fia mai

mare de câtu cum s'a însemnatu acel'a în opulu lui Alessiu Fényes, despre naționalitățile din remnulu Ungariei edatu în 1867.

Cu acesta Ocașiune în lips'a cea mare de date statistice sigure referit'orie la numerositatea romanilor, miscati de interesulu adev'erulu, și a națiunii romane nu putem a nu ne exprima' acea parere, cumca ar fi tare de doritu și multu folositoru, ca clerurile romane din remnulu Ungariei. (Care ambe au metropolitii

sei ramanesei recunoscute și prin legea tierii) sê fia prevediute cu siematisme dupa cum cere interesulu literaturii, a besericiloru, și a națiunii romane în limb'a romana compuse, cu care precum noi romanii, asié și scriit'orii statisticeloru remnulu Ungariei, ni-am poté foarte multu folosi și în descrierea numerulu romaniloru aflatori în Ungari'a, și în Transilvani'a.

Gavrilu Popu.

S A L O N U.

Conversare cu cetit'oriele.

— Parisu 22. dec. 1868. —

Printre valurile politice atâtu violente une ori, literatur'a franceza inca-si tiene cursulu ei adaugându din cându în cându câte unu nou margaritariu la maréti'a sa corona! În dfilele aceste unulu din cei patru-dieci membri ai Academiei franceze Victor Laprade publicâ unu volumu de viersuri, o adev'erata poema sub titlu: „Pernette.“ Acésta carte e istori'a simpla a doi fidantiatî din Forez în 1814 și e totudeodata tabloulu nenorocirei tieraniloru francezi pe timpulu espi-rârîi ântâului imperiu. D Saint-Marc-Girardin lauda acestu opu dicandu, că Franci'a are sê opuna acum o poema lui Hermanu și Dorotea a lui Gœete. Autorulu a audîtu la locul nascerei sale unu micu cântecu popularu, care în urma a aflatu, că e cunoscutu în cele mai multe tienuturi ale Franciei, și a facutu din elu o carte volumin'osa, în care idealiséza pe tieranulu francezu.

* * *

La cele din urma alegeri în Angli'a în multe tienuturi femeiloru s'a acordatu dreptulu de alegere, și au încursu mai multu de o mie de voturi de la femei. Acésta ni-a adusu a minte de femeile romane de la Jasi, unde nu de multu trei femei au luau premiu la alergarea cu cai în stadiu. Astfeliu emanciparea femeii incepe a se introduce pe nesim'te și pe continentulu Europei. Astfeliu de noutâti credemu, că voru face placere stimabileloru cetitorie ale acestei foi.

* * *

Victoru Hugo din esiliulu seu voluntariu si-pre-âmbra privirea ca unu profetu peste teatrulu lumei, și unde vede vreunu evenimentu mare face sê se audia v'oea sa profetica, candu crede că poté fi folositoria. Relativu la miscarea revolutionaria din Spania adresâ de curandu spanioliloru doue epistole de mare importantia pentru stergerea sclaviei negriloru.

* * *

Celebrulu scriitoriu Michelet, avendu nesce afa-ceri, se presenta într'o dî la unu tribunalu.

— Cum te numesci, dle? întréba unulu din functionari.

— Michelet; respunde scriitorulu.

— Michelet cu unu l?

— Apoi amiculu meu, respunde renumitulu au-toru cu blandeti'a sa indatinata, mosiulu meu seriâ cu trei l, tatalu meu cu doi eu inse fiindu că sum mai sera-cu scriu numai cu unulu.

* * *

Unu pictoru naréza urmat'ori'a istoria: „Intrunu tienutu în provincia unu teneru intra la mine cu mare precautiune ca sê nu fia vediutu de cine-va. Dicea că vrea sê-si dea portretulu la o buna amica a sa.

Se facu cele necesarie, și provincialulu vine sê se asiedie înainte pândiei.

„O! dar astépta pucinu; strigâ dînsulu éca per-ulu meu, ochii miei, grumadii miei, O! dar vedi dumneata nu trebe asié. Eu n'o se potu da portretulu esta la amic'a mea Parintii ei mi l'aru cunosce. Nu tre-bue sê semene!“

* * *

Intr'o piesa teatrala, Arlequin audiâ pe maestrulu seu facându o satira amara barbatiloru.

— Dar femeile, domnule, ce dîci?

— Femeile! a! mai reu inca.

— Bine dar, respunde Arlequin, omulu numai atunci ar' fi perfectu, déca n'ar' fi neci barbatu neci femeia!

* * *

Unu tieranu vine în piatia sê-si vendia legumile, si-si léga asinulu la unu muru; și se departa pucinu. Intr' aceea unu soldatu glumetiu infunda ciacâulu seu lui Martin în capu. Tieranulu vine la momentu și ve-dîndu-si asinulu în o atitudine militaresca striga:

„O! nimerniculu și miserabilulu de mânzu, éca-lu s'a inrolatu! La dracu, stâi acolo, că io nu potiu se-ti cumperu suplinitoriu.“

* * *

Unu poetu germanu lucrâ în cabinetulu seu. Per-dutu în lumea sa ideala intardîa a satisface trebuintiele materialiste a le pantecelui. Servitorulu, care adusese stapânului seu de mâncare, vediendu, că nu vine, se pune și mânca elu în locul lui. Candu vine poetulu și vede vasele linse: „Ce naib'a? dîce; eu am mancatu, și mi-am uitatu; acum viu ér sê mancu. Ce curiosu mai sum!“ Si se întorce ér în cabinetulu seu la lucru.

* * *

— De ce se totu uita profesorulu la degete, cându esplica, Ghiarasime? — întrebă unu scolaru pe companionulu seu.

— Hei! Apoi tu nu scii! Elu are lectiunea pe degete.

* * *

De câtu-va tempu mórtea a facutu unu mare golu in sîrulu celebritatiloru occidentali? Numele unuia din cele mai mari glorii musicali ale timpiloru moderni, figurá in dîlele trecute in tóte dîlele si in tóte diarele, ca unu lamentabilu adio. Rossini nu mai erá.

Berryer, renumitul oratoru francesu, asemenea a muritu. Ca si Rossini a lasatu a se inormintá cu cea mai mare simplitate. Corpurile ambiloru au fostu inbalsamate.

Se vorbiá, inse cu nesigurantia, si despre mórtea lui Mazzini.

* * *

O istoria de maritagi!

Punerea in scena: Obiceiuri escentrice ale Americii.

La finalulu unui prandiu de cinci-dieci persóne, dómna a casei invita pe toti junii sê scria pe unu capetu de hârtia subsemnatu de dînsii, ce poftescu ca finalu (ca dessert). Acea-si invitare o face si juneloru ce se aflau la mésa. Nimenea nu refusá a scrie, si tóte biletele adunate, s'au aflatu optu parchi de tineri, dorindu acele-si fructe dupa mésa, fara a se fi întielesu unii cu altii.

Americaniloru nu le place a perde vremea; tie-nendu-se siedintia s'au otaritu la momentu optu maritisiuri.

Cinci din noii fidantiati au marturisitu cá ei suntu deplinu multumiti cu decisiunea adunarii, si nici odata nu s'aru fi dechiaratu altfelu.

Cele lalte sîete, fura nimicite.

Éta cum se insora cineva prin midilocirea unei pere séu a unei bucâti de casiu.

* * *

In reuniunile publice mai de curundu se nascúra discutii lungi asupra cestuinei, déca trebe a se usitá cuventulu domniloru (Messieurs), séu cetatitaniloru (citoyens). Parintele Gagne întrebuintiá placutul aforismu a lui Armand Marrast, a aflatu o formula:

— Domniloru cetatiani (Risete). Politeti'a, care este mam'a libertatii si fratíci, mí-ordinéza a impreună aceste dóue espresiuni.

* * *

Pana la revedere.

Mihailu Strajanu.

CE E NOU?

* * * (*Ceremu scusele noastre*) pentru intardiarea numerului presinte. Pe de o parte stramutarea tipografiei, éra de alt'a serbatorile rom. cat. ni facura imposibila scóterea foi la diu'a fipsata. Asigurámu pe stimati nostri prenumeranti, cá asemenea neplacere, de asta-data inevitabila, nu se va intemplá; din contra, am luat tóte mesurile posibile, ca in venitoriu modest'a nóstra întreprindere sê esceleze prin regularitatea

espeditiunii. Ne usámu de acést'a ocaziune spre a face atentu pe on. publicu cetitoriu, cá prenumeratiunile pentru anulu curinte voru espirá cu numerulu venitoriu; ne rogámu dara de renoirea grabnica a prenumeratiuniloru, ca nu cumva mai tardíu — ca si in anii trecuti — sê venimu in acea neplacuta pusetiune, d'a nu mai poté sierbí cu esemplarie complete.

* * * (*Diet'a Ungariei*) — precum ne asigura unele foi — se va convocá in dîlele venitorie pe prim'a aprile. Ungurii au si inceputu a candidá in tóte partile. Despre miscamintele electorale ale romaniloru inca n'amu aflatu nimica. Vom vedé si vomu óre reprezentati in numeru mai proportiunалу decátu in diet'a trecuta.

* * * (*Cuventarea dlui Ioanu Brateanu*) tienuta la 29. novemvre st. v. in camer'a Romaniei a produsu efectu mare in tóta lumea civilisata. Bravii cetatiani din Ploesci, insufletiti de amorulu loru patrioticu, au tiparitu acést'a vorbire in mai multe mii de esemplarie, spre a se impartí între romanii din tóte partile.

* * * (*Adunarea baniloru pentru cumperare de arme*) in Romani'a libera curge necontentu, si pan' acuma s'a adunatu pentru scopulu acest'a o suma considerabila. In ultimulu numeru alu diuariului „Romanulu“ vedemu cu placere, cá si dómnele incepu a concurge cu ajutoriulu loru materialu la acestu actu patrioticu si nationalu.

* * * (*Dlu Radu Ionescu*) agintele Romaniei in Serbi'a decáte-va dîle petrece in capital'a Ungariei, unde l'a chiamatu afacerile relative la conventiunea postala incheiata între Romani'a si Austri'a.

* * * (*Foia oficiala publica*) unu autografu imperatescu, prin care se sistéza procesulu intentatu subseriitoriloru pronunciamentulu din Blasiu. Suntemu dara de opiniunea, cá si procesele de presa intentate in contra diuarielor „Gazeta Transilvaniei“ si „Federatiunea“ pentru publicarea acestui pronunciamentu asísdere se voru sistá.

* * * (*Calea ferata in Transilvani'a*) dupa multe amanári de termini, in fine totusi s'a deschisu. Deschiderea solemnela s'a intemplatu in 22. dec. in presinti'a mai multoru persóne oficiale si a unu publicu numerosu. Linia s'a deschisu de la Aradu pana la Aiba-Julia.

* * * (*Camer'a Romaniei*) in 3. dec. a votatu important'a lege, in poter'a careia oficirii romani, carii au servitu intr'o armata regulata straina, voru poté intrá cu acel'a si rangul in armat'a romana.

* * * (*Adunarea generala*) a sodaliloru romani din Sabíu erá desipta pe 15/27. decemvre. Ne amu bucurá, déca sodalii romani si in alte locuri aru formá asemenea reuniuni, cari tindu la desvoltarea loru intelectualu.

* * * (*Se apropiá alegerile!*) Dezsö Szaniszló, deputatulu magiaru alesu in cerculu Tinca, comitatulu Bihariei, in locul dlui Gozsdu, a daruitu tóte diurnele sale in suma de 1260 fl pentru scólele, poporale din acelu cercu electoralu. É de insemnatu, cá acestu cercu este mai curatu romanescu.

* * * (*Balulu tenerimii*) romane din Pest'a se va tiené in 15/27. ianuariu in localitatea societatii dârii la semnu. Precum suntemu informati, de asta-data nu se va tiené concertu.

* * * (*Din Oradea mare*) ni se scrie, cá balulu tenerimii romane de acolo se va tiené in 16/28 ianuariu in sal'a vulturului negru.

* * * (*Casin'a romana din Timisiór'a*) despre care mai vorbiramu, s'a infintiatu, numindu se: „Societatea romana de lectura din Timisiór'a“ si la 8. dec. s'a con-

stituitu interimalu. Presiedinte se alese junele si bravulu nostru deputatu dlu dr. Alesandru Mocioni, vice-presiedinte dlu capitanu Petru Cermena. Se mai alese si unu comitetu de siepte membri.

* * (Unu *pastoriu adevratu*.) Marele patriotu croatu, episcopulu Strossmayer a donatu museului nationalu tóta colectiunea sa de icóne. Acést'a galeria de icóne se pretiucesce la 200,000 fl. candu vomu avé si noi asemenea episcopi zelosi?!

* * (Siguritate publica in capital'a Ungariei.) In sambet'a trecuta o scire grozava fu obieptulu conversatiuniloru in tóte societátile. In strad'a palatinului, langa otelulu Tigru, locuía unu negutiatoriu cu numele Spath. De câte-va dñle acestu omu nu se ivi in locurile sale indatinate. Acést'a impregiurare escità suspitiune in cunoscutii sei. Mersera la locuint'a lui, dar o gasira incuiata. Chiamara asistintia de la politia si sparsera usi'a. Unu aspectu teribilu li se infatísiá. Spath zacea in midiloculu chiliei ucisu. In urm'a investigatiuniloru se descoperi, cá lu-ucisera sér'a intre 7—8.

* * (Ne mai audítu lucru) s'a intemplat in lun'a trecuta in Besarabi'a ruséscá. Gubernatoriulu acelei parti suferinde a Romaniei libere a concesu pré gratiosu, ca o fóia romanéscá sê póta trece fruntariile. Fóia fericita si cu frumós'a ocaziune de a poté sterge lacrimile fratiloru incatusiati e „Curieriulu de Jasi.“

* * (Éra-si avocati noi.) Dñlele trecute facura doi juni romani censureleavocatiile. Si a nume dlu Emericu Popu, vice-notariu comitatensu in Zalau, si dlu Teodoru Fassie, jurasoru in Biharea.

* * (Societatea Petru Maioru.) In siedintia de la 12/24. decemvre B. Cornea a tienutu unu discursu despre bólele cele mai pericolóse, Grigoriu Stetiu a declamatu poesi'a: „Unu suspinu“ de Iosifu Vulcanu si in fine J. Slaviciu a declamatu poesi'a: „Unu devotamentu familiei Hurmuzachi“ de Andrieu Muresianu.

* * (Eu sum Napoleonu!) Dñlele trecute o birja se opri inaintea capitanatului din Buda. Din birja efi unu barbatu, si presentandu se inaintea capitanului i díse: „Eu sum imperatulu Napoleonu.“ Capitanulu orasiului frapatu de acest'a visita neasceptata, faciú dispositiunile necesarie, ca sermanulu Napoleonu sê capete unu locu in institutulú — nebuniloru.

* * (S'a pacalítu nevést'a!) In septeman'a trecuta o nevéstá veduva din Pest'a capetá o epistola de amoru. Epistol'a contienca aceste síre: „Angerulu meu! De séra in balulu din redutu voiu sta in cotulu stangu de langa sal'a cea mica.“ Nevést'a din curiositate (!) se presentá sér'a in balu. Inse in cotulu salei nu gasi pe nimene. Retorcandu-se a casa, aflá cu mirare, cá in absintia ei, atare hotia i a furatu tóte pretióscele. Explicatiunea istoriérei este urmatóri'a. Hotiulu sciundu pré bine, cá nevést'a siede totu a casa, n'a potutu sê intre neci odata in cas'a ei, deci se servi de acestu midlocu spre a o departá pucintelu de acasa.

* * (O scire buna) se latí dñlele trecute in cercurile politice de aice, cá adeca dlu Ioanu Brateanu va intrá éra si in ministeriu. Dlu Cogalniceanu ar remané asísdere ministru.

* * (Dlu A. G. Golescu,) agintele diplomaticu alu Romaniei la Constantinopole. s'a dusu dñlele trecute in acelu orasiu, pentru a notificá rechiamarea sa sublimesi Porti si a predá agenti'a princiaria in manile gerantului actualu, d. N. Tresnea. Cu acést'a ocaziune, dlu A.

G. Golescu a fostu insarcinatu a predá Sultanului o epistola autografa a Altetiei sale Carolu I. Sultanulu a primitu epistol'a cu gratiositate, luand'o cu propri'a sa mana.

* * (Denumiri.) Conteles Alesandru Haller e numitu comite supremu in comitatulu Zarandului, si contele Fr. Haller in Alb'a de susu.

Literatura si arte.

* * (Din lumea artistica romana) trebuie sê incepemu impartesírile nóstre cu o scire dorerósa. Demonulu discordiei, acestu obstacolu blastematu si distructivu alu totoróru intreprinderiloru salutarie s'a incuibatu si in teatrulu nationalu din Bucuresci. Cei mai mari doi artisti ai scenei romane, dd Millo si Pascali venira dñlele trecute, spre a-si versá veninulu unulu in contra altuia in publicitate, pe calea diuarristicee. Cetiramu cu anima sfasíata acést'a polemica intristatória, si regretámu, cá s'a gasitu fóia romanéscá, carea a servitu de canalu pentru latirea acestei imparechiári, ce a inficiatu multe ilusiuni frumóse.

* * (O alta scire mai imbucuratória) ni aduce „Albin'a Pindului,“ vorbindu despre dlu Stefanu Velescu. Acestu artistu june si inteligentu díce numit'a fóia — nu a lasatu scen'a romana; din contra i a consacratu câti-va ani pentru studii speciale si serióse. Acum este elevu alu conservatoriului imperialu din Parisu. Dlu Ubcini a avutu gingasía d'a recomandá pe junele actoru romanu, dñi Regnier de la Comedi'a franceza, celebritate artistica si magistrata, care l'a primitu cu multa afectiune, si dupa ce s'a convinsu, cá actorulu nóstru posedé unu adevratu talentu si o buna stofa pentru cultura, i-a oferitu a-i face unu cursu specialu preparatoriu pentru carier'a profesoralá. Acum dlu Velescu, sub conducerea dñi Regnier, se prepara a debutá in cursulu acestei ierne pe un'a din scenele Parisului. — Iurámu din totu sufletulu, ca succesulu sê incunune acestu nobilu devotamentu pentru arte. — Unu june, care intielege si probéza, cá nu ajunge sê aiba talentu, ei trebuie si studii intinse si profunde, pentru a escelá in sfer'a, catra care lu-trage vocatiunea lui, unu a semene june merita stím'a si protectiunea concetatiuniloru sei.

* * (Mai multi cetitori ai nostri) din Bucuresci ni adresara o scrisóre, in care tragu atentiunea comitetului teatralu de a acolo a supra unei cestiuni fórté grave. „De candu s'a deschiu stagiunea teatralá, dícu ei, abid s'au representatu dóue trei piese originale,—celeláleseri au fostu consacrate pieselorú straine. Chiar si inaugurarea sesonului s'a facutu cu o piesa tradusa. Considerandu, cá scopulu unui teatru nationalu, si de osebitu alu teatrului nóstru, nu este acela d'a se vorbí intr' insulu romaniloru necontentitu despre straini, — ci a desvoltá spiritulu nationalu si a biciuí viciulu si moravurile rele: ne luámú voia a intrebá de onorab. comitetu teatralu, déca avemu si noi unu repertoriu teatralu originalu? si déca avemu, de ce nu se încérca a valorisá comorele acelu-a? séu déca n'avemu, pentru ce nu ia mesurile posibile spre a poté avé?“ — Recomandámú aceste síre atentiunii onor. comitetu, si suntemu convinsi, cá va nisú a satisfacc' dorintia acéstá, carea de siguru e si a onorab. comitetu.

Din strainetate.

△ (*Ce-va din viața lui Rotschild.*) Croniciariul diariului „Gaulois,” cu privire la bancariul bancarilor, face următoarele observații: „Ore nu este un lucru doreros a te numi Rotschild și apoi a mori? Ascultați bine, nu cauta urechile voștre de numele lui Rotschild, ca diariul auzului pe scândura de socota? Ore fost'a un lucru demn a fondă prin ajutoriul milionelor unu astfelu de tron, a căru pōte ajungu pana la cele mai inalte corone; a straformă atâti regi potinti in nescie fîntie tērcitōrie, a fi celu mai bogatu omu din lume și apoi a mori ca unu cersitoriu in reuma și galbinare? — Se pōte afirmă, cā imposant'a lui avere este fructulu unei laboriosității continue. De si elu se pōte inferă cu epitetulu, cā facia cu omēnii cei mai mici a fostu duru in gradulu supremu trebue sē recunōscemu, cā la asiē ce-va s'a priceputu si facia cu cei mai mari.” Dupa aceste diariulu susu citatu face amintire despre o intemplare, carea avu locu intre Rotschild și intre unu individuu de pusețiune inalta, carele intrandu la Rotschild, chiaru candu acesta erā ocupatu: „Ia-ti unu scaunu — dīse bancariulu fara ca sō-si fi redicatu ochii.” — „Me rogu de certare, — replica respectivulu cam indignatu — dta a buna sēma n'ai observatu cine su, io sum baronulu — „Bine, — respunde Rotschild uitandu-se necontentitu la hartiele sale — asiē dara ia ti dōue scaune.” Aceste cuvinte caracterisēdia pe Rotschild cātu se pōte de bine. Se dīce, cā s'a portatu cu despretiu facia cu intregulu genu ominescu. — Si cum ar fi potutu face altucum in facia atōtoru umilitōri și tērcitōri? Infestatu de atāti-a lingăi, si cersitoriu inecomodatu de atāti-a de ale femeiloru usiōre de mīnte și de atāti speculanti fara consciintia, a fostu silitu sō devina unu omu fara anima și sō despretiuēsea pe toti acei-a, cu cari elu a venit in apropiē!

△ (*Universitate pentru femei.*) In St. Petrobourg veni la tapetu fondarea unei universității pentru femei. Se dīce, cā idē'a este a imperatesei și se sperēdia, cā va fi imbrățisiată și din partea țarului. Acest'a este intru adeveru unu mare progresu pentru civilisatiune. In Angli'a și Americ'a inca existu astfelu de institute femcesei, cari sunt cercetate de unu numeru mare de fete și de femci.

△ (*Speranța esreginei Isabel'a.*) Amicii Isabelei misca totă pētr'a in Spani'a, ca sō scōta ce-va la cale in interesulu ei. Se vorbesce, cā in Cadix agitēdia pe ascunsu mai multi agenti de ai Isabelei, și prin urmare se crede, cā acest'a este caus'a, cumca Napoleonu și Eugeni'a si-au facutu vediu't'a la esregin'a, carea si-are locuinti'a sa in Paris in pavilonulu Rohan. Acești ōspeti inalti au petrecutu la dīns'a trei patrare de ōra. Se dīce, cā Isabel'a a aretatu multa sentimentalitate și s'a incercatu din tōte poterile se castige pre imperatulu spre partea ei, ēra pe Eugeni'a o facū atenta, cumca si dīns'a este de origine spaniola. Precum s'a observatu, cuvintele reginei numai asupra imperatesei facura impresiune, carea intorcandu-se din pragu disē: „Adieu iubit'a mea amica!”

△ (*Prunculu lui Teodoru regele de Abisinia,*) carele si-capeta crescerea sub auspiciile guvernului anglesu, se bacura de cea mai buna sanatate, pe langa tōte, cā se afla sub clim'a negurōsa a Albionului. Ern'a acest'a o va petrece in Angli'a, apoi va merge pe insul'a Wight, unde si-va continuă studiele incepute.

△ (*Unu croitoriu in Bremen'a*) dīcele aceste si-termina cursulu vietiei prin aceea, cā a inghițtu dimpreuna cu panca trei ace, care- i si stinsera vietia. Nenorocitul devenise la sapa de lemnu; in o epistola, ce a ramasu de elu s'au potatu ceti cuvintele urmatōrie: „Aculu m'a nutritu, deci aculu mi-icee si vietia.”

△ (*Teatru de pennys.*) In Londra, pe langa diurnalele și omnibusele de pennys (cruceri), s'a infintiatu și teatre de cruceri (pennys, unu felu de bani, in suma de 5 cr. unulu), ca nici clas'a cea mai seraca inca sē nu fia impedeata de a cercetă teatrele. In galeri'a teatrului New-Standard unu locu de siediutu costa 1 pennys (adeca 5 cr.) pe parteru 2 pennys, in logia 4 pennys (20 cr.) Si in teatrulu Conventgarden inca se afla locuri de siediutu cu cāte 4 sēu 6 pennys. Cas'a este espusa pentru biletele aceste in tōta sēr'a u nui adeveratu asaltu.

△ (*Canele lui Berryer.*) In castelulu lui Berryer este unu cane betranu, carele in unu sīru lungu de ani a fostu celu mai fidelu amicu alu domnului seu. Acestu cane n'are numai trei picioare, alu patrute este suplinitu prin o cārgia. Unu picioru dinainte si lu perdū la 1848 pe baricadele din Paris. Stapanulu seu precum se scie — n'a fostu omulu revolutiunei, si chiaru pentru acest'a, amicii lui glumeau mai de multe ori cu elu. „Canele teu fidelu — dīceau ei — a eugetatu, cā si tu ōsci pe baricade, si se pōte presupune, cum s'a fi superatu seraculu cane, candu s'a veditu insielata.” In Paris cunoscea fie-cine pe betranulu „Marti” (acest'a erā numele canelui, pentru cā piciorulu si-lu perdū intr'o dī de „marti,”) carele sciopetă incetu cu cārgia lui. Berryer numai forte a rare ori plecā de a

△ (*Numerulu Calendariloru.*) germane, dupa cum ni spune o fōia din Berlinu, s'a urcatu in anulu 1868 la sum'a de 1345, si se petrecu intr'unu milionu si diumetate de esemplarie.

△ (*In Londra*) sunt 12.000 de muieri, cari si-castiga subsistintia prin cusutu și alte lucruri facute cu man'a; si tōte aceste abiē castiga pe dī 8000 fl. 7000 de copii luera, cari inca n'au trecut de diece ani si toti acesti-a abiē aastiga la dī 1500 fl. Cu unu cuventu, in Londra, lucrulu facutu cu man'a forte slabu se pretiuēscu.

△ (*Beethoven despre Rossini.*) Candu a scrisu Rossini oper'a sa titulata „Barbirulu de Sevill'a,” Beethoven venindu-i la mana partitur'a acestei opere, dīse: „Tenerulu acel'a ar trebui inchisu, si atrinsu numai la pane si la apa, ca sē studiedie, si apoi a lu induplică sē si alēga alta cale, cā-ei nu cunoscū o genialitate de musica, precum este autorulu operēi „Barbirulu de Sevill'a.” numai cātu ambla pe o cale retacita.” Pe langa tōte aceste, Beethoven numai intr'atāt'a avu dreptu, incātu Rossini nu se pōte numeră intre „maestri clasici.”

△ (*Doi ministri francesi.*) Se scie de comunu, cā ministri francesi Niel și Rouher nu traescu nici decātu bine la olalta, si numai cuvintia politica și diplomatica i-impreuna candu si candu. Acuma mai de curundu Rouher fu invitatu la prandiu diplomatice la Niel. „Acolo nu trebue sē se faca nemica de mancare” — dīse bucatariulu lui Rouher — „Pentru ce?” intrebā unu servitoriu. „Da nu vedi, cā stau sē se mance unulu pe altulu.”

△ (*O mica statistica.*) Dēca facemu o investigatiune asupra lefeloru, respective a venituriloru oficiali-

loru, séu ale artistiloru mai de capetenia din Franci'a, intimpinâmu nescari numeri fórte interesanti. Statulu se interesédia multu de celebritátile lui si i provide cu ajutórie estra ordinarie. Dlu Troplong, presiedintele senatului are o léfa anualá de 196,500 de franci. Generalulu Niel, carele posiede mai multe orduri impreunate cu plata si pe langa aceste este totu odata si ministru de resbelu, are 193,000 franci la unu. Mac Mahon guvernatorele de Algeri'a 188,000 franci, maresialii: Baraguay d' Hilliers, Regnaud d' Angély, Canrobert si Bazain au o léfa de câte 163,000 franci; Rouher ministru de statu se bucura de o léfa de 160,000 de franci; ministrii Baroche si Magne au 100,000 franci la anu si asié mai departe. — Fiecare generalu are 110—120,000 franci; metropolitulu din Paris, Msgr Darboy are la anu 181,000 de franci, éra cardinalii câte 60—65000 franci. Cea mai mare léfa inse o trage maresialulu Vaillant, ca posesorele mai multoru orduri si totu odata ministru langa person'a imperatului, astufeliu acest'a are la anu unu venitu de 228,000 de franci. Este de insemnatu, cá toti acesti-a sunt ómeni bogati carii si din propriete lor averi inca redie la anu nesce venituri forte considerabile. — Asemine onorarie intimpinâmu si la personele de la teatru. Unu tenoristu la anulu 1834 avea la luna 1000 de fr., in 1852: 2400, in 1853: 3090 fr.; in 1854: 3500 fr.; éra in anulu presinte tenoristulu Michot are unu onorariu lunar de 6200 de franci. O cantarétia de drame avea in 1834: 800 fr., éra acuma domnisiór'a Sase are la luna 8000 de franci.

* * (Ce e sarutarea?) Jeanu Paul dice, c'â sarutarea e telegramulu amorului; Anastasiu Grün o numesce punte, pe care treci cu multa placere; éra Schiller i-dice intrunirea a dóue diumetâti de spiritu domnediescu, cari pan'atunco traiau despartíte in dóue corpuri. Care a nimerit'o mai bine, frumósa cetitórie?

* * (Din viét'a unui actoru.) Unu actoru din cei mai prosti, si de acestia, gratia domnului, sunt destui, se incereá se jóce intr'o dí rolulu unui rege. Publiculu lu-fluerá. Vediendu, cá a patít'o, a dóu'a dí elu joeá rolulu unui cârpaciu, si ast'a i atrase o suma de aplause. — „Ast'a dovedesce—i dise unulu din amicii sei, cá ai jocatu pe regele ca unu cârpaciu, si pe cârpaciu ca unu rege!“

* * (Aforism'a lui Talleyrand.) Dóue legi governa lumea, dícea unu avocatulu celebru, legea celui mai tare si legea celui mai slabu. Ast'a ni aduce a minte aforism'a atributa lui Talleyrand: „Societatea se imparte in dóue clase: tundiotorii si tunsii. Cauta sê fía cine va in totu-de-una cu cei d'antâiu contra colora de alu doffe.“ Câti la noi nu practica acési'a aforisma!?

* * (Domnitoriulu si diuaristulu.) Unu domnitoriu óre-care dícea unu diuaristulu si istoriografu: „Te oprescu a mai serie de aci 'nainte despre mine!“ Diuaristulu se puse sê serie. „Dar ce faci?“ i díse domnulu. „Scríu ordinulu ce mi-a datu Alteti'a vóstra.“

Gacitura de siacu. De Elisabeta Olteanu.

Pian-	buna,	o	ain	plan-	nu-	cul-	morti
rele,	cat	geti,	Si	as-	tea	geti	me-
mai	rere	'N-	sum'	am'	se	'mi	tati,
bine	pasa-	tu?	nue	spre-	de	ratu,	o
du-	di	Optu	rose	moru	pa-	Si	mai
ci	deti	ore,	ca-	juna,	diece	fi-	Abié
o	mea	Câ ci	tóto	tat'-	mele	can-	voi
ve-	dul-	amu	Ct-a	tati.	cu	gus-	lo-

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

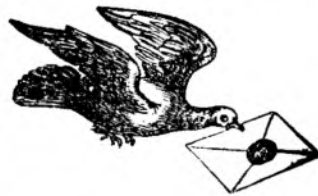
Deslegarea gacitureri de semne din nro 41:

Déca domnulu din naltíme,
Cu iubirea scumpa-a sa,
Si cu vorbe dulci sublime,
Ore candu m'aru intrebá:
„Copilitia scumpa mie,
Si 'mplinescu cu bucurie,
Dorurile-ti scumpe vii?“
Asiu raspunde si asiu díce:
Nu am neci unu doru in sinu
Eu-su in lume mai ferice
Câ su compila de romanu.

Iosifu Vulcanu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Iulia Porutiu nascuta Crisianu, Elisabet'a Muresianu nascuta Paraschivu; Elisabet'a Olteanu, Laur'a Ionescu, Luis'a Venteru, Mari'a Ardeleanu, Zenia Montia, Maria Dragosiu si Corneli'a Cadariu.

POST'A REDACTIUNII.

Lapusiu. Multimita pentru fotografi'a tramisa. Se va publicá in lun'a venitoria. Ne-amu bucurá, déca si din alte locuri ni-aru tramite fotografiile instituteloru.

Costeliu. Prenumerantii capeta din fía-care tablou numai unu es. si nu dóue, precum ceri dta. Prefílu pentru cinci e 3 fl. 60. In cól'a de prenumeratiune, e gresiéla de tipariu, ceea ce se póte vede numai decátu, adaugandu pretiurile tablouriloru.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Ce tipariulu lui Emericu Bartalits in Pest'a.